

**IZVJEŠĆE O REVIZIJI
FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA
ŠUMSKOG GOSPODARSKOG DRUŠTVA
„HERCEGBOSANSKE ŠUME“
D.O.O. KUPRES**

na dan 31.12.2014. godine

Broj: 06-07/15

Sarajevo, srpanj 2015. godine

SADRŽAJ

I. NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE	1
II. GODIŠNJA FINACIJSKA IZVJEŠĆA	1
Bilans uspjeha za period 01.01. – 31.12.2014. godine	1
Bilans stanja na dan 31.12.2014. godine	2
Izveštaj o gotovinskim tokovima za period od 01.01. do 31.12.2014. godine.....	3
Izveštaj o promjenama u kapitalu za period koji završava na dan 31.12.2014. godine	4
III. IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINACIJSKIH IZVJEŠĆA	6
1. Uvod	6
2. Predmet, cilj i obim revizije	6
3. Postupanje po preporukama iz prethodnog izvještaja	6
4. Sustav internih kontrola i interna revizija	8
5. Obavljanje poslova iz nadležnosti Društva	10
6. Planiranje i izvještavanje	10
6.1 Prihodi	11
6.1.1 Poslovni prihodi	11
6.1.2 Finacijski prihodi	12
6.1.3 Ostali prihodi i dobici	12
6.2 Rashodi	12
6.2.1 Poslovni rashodi	13
6.2.1.1 Materijalni troškovi	13
6.2.1.2 Troškovi plaća i ostalih primanja	13
6.2.1.3 Troškovi proizvodnih usluga	14
6.2.1.4 Amortizacija	14
6.2.1.5 Nematerijalni troškovi	14
6.2.2 Finacijski rashodi	14
6.2.3 Ostali rashodi i gubici	14
6.2.4 Finansijski rezultat	15
7. Stalna i tekuća sredstva, kapital i obaveze	15
7.1 Stalna sredstva i dugoročni plasmani	15
7.1.1 Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	18
7.1.2 Gotovina i gotovinski ekvivalenti	19
7.1.3 Kratkoročna potraživanja i aktivna vremenska razgraničenja	19
7.2 Kapital	20
7.3 Obaveze	21
7.3.1 Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	21
7.3.2 Kratkoročne finacijske obaveze	21
7.3.3 Obaveze iz poslovanja	22
7.3.4 Pasivna vremenska razgraničenja	22
7.4 Sudski sporovi	22
8. Javne nabavke	23
9. Komentar	23
IV. REZIME DANIH PREPORUKA	24

I. NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE

Osnova za reviziju

Izvršili smo reviziju finansijskih izvješća (Bilance stanja, Bilance uspjeha, Izvješća o promjenama na kapitalu, Izvješće o gotovinskim tijekovima i Posebni podaci o plaćama i broju zaposlenih) **Šumsko gospodarsko društvo „Hercegbosanske šume“ društvo ograničene odgovornosti Kupres** (u daljem tekstu - Društvo) sa stanjem na dan 31. prosinca 2014. godine i za godinu koja se završava na taj dan i usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Društva odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvješća sukladno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) i Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS). Ova odgovornost obuhvata kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare i greške, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima.

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća, rukovodstvo Društva je odgovorno i za usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, uključujući i odredbe zakona i propisa na temelju kojih su transakcije i iznosi objavljeni u finansijskim izvješćima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvješćima na temelju provedene revizije. Reviziju smo izvršili sukladno Zakonu o reviziji institucija u FBiH ("Sl. novine FBiH", broj 22/06) i primjenjivim Međunarodnim standardima Vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI). Ovi standardi nalažu da radimo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijska izvješća ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i objavama datim u finansijskim izvješćima. Izbor postupka je zasnovan na prosuđivanju revizora, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvješćima usljed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća, u cilju odabira revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvješća.

Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvješćima, naša odgovornost je izražavanje mišljenja o tome jesu li finansijske transakcije i informacije, po svim bitnim pitanjima, usklađene sa odgovarajućim zakonskim i drugim propisima. Ova odgovornost uključuje provođenje procedura, kako bi se dobili revizijski dokazi o tome koriste li se sredstva za namjene utvrđene zakonima i propisima. Procedure uključuju procjenu rizika od značajnog neslaganja sa zakonima.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući za utvrđivanje temelja za naše mišljenje.

Osnova za izražavanje mišljenja:

1. Na datum bilance iskazana su kratkoročna potraživanja 20.925.893 KM, a u okviru istih 15.122.414 KM je starije od godinu dana. Društvo nije vršilo vrijednosna usklađivanja zastarjelih potraživanja, odnosno nije vršilo ispravku vrijednosti na teret rashoda, što je bila obveza sukladno odredbama paragrafa 33., 37., i 85. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća. Od zastarjelih potraživanja najveći dio potraživanja 11.508.979 KM odnosi se na kupca Finvest d.o.o. Drvar čija je naplata neizvjesna, obzirom da je kupac

prestao obavljati djelatnost tijekom 2012. godine. Navedeno je imalo za posljedicu da su rashodi podcijenjeni za 15.122.414 KM, a imovina (potraživanja) i finansijski rezultat precijenjen za navedeni iznos, što je šire pojašnjeno u točkama 6.2.4. i 7.1.3. Izvješća.

2. Ne može se potvrditi obračun i isplata naknade za rad na terenu u neto iznosu 533.458 KM, obzirom da isti nije izvršen sukladno članku 25. Općeg kolektivnog ugovora za teritoriju Federacije BiH, kojima je regulirano da uposleniku pripada terenski dodatak koji radi na terenu izvan mjesta zaposlenja u trajanju dužem od 30 dana neprekidno. Međutim, uposlenicima je obračunavan i isplaćivan terenski dodatak za manje dana provedenih na terenu od utvrđenih navedenim aktom, što je šire pojašnjeno u točki 6.2.2. Izvješća.
3. Popis imovine i obveza na datum bilance nije obavljen na propisani način, tako da se ne može potvrditi da je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH, što je šire pojašnjeno u točki 7.1. Izvješća.

Negativno mišljenje

Po našem mišljenju, zbog značaja stavki opisanih u „Osnova za izražavanje mišljenja“, finansijska izvješća ŠGD „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres, **ne prikazuju istinito i fer** po svim bitnim pitanjima stanje imovine i obveza na dan 31.12.2014. godine, rezultate poslovanja i novčani tok za godinu koja se završava na taj dan, sukladno sa Međunarodnim standardima finansijskog izvješćivanja.

Finansijske informacije i transakcije prikazane u finansijskim izvješćima ŠGD „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres u tijeku 2014. godine, nisu bile u svim materijalno značajnim aspektima usklađene sa odgovarajućim zakonskim i drugim propisima.

Sarajevo, 10.07.2015. godine

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec.

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

**II. GODIŠNJA FINACIJSKA IZVJEŠĆA
ŠUMSKO GOSPODARSKO DRUŠTVO „HERCEGBOSANSKE ŠUME“
D.O.O. KUPRES**

Bilans uspjeha za period 01.01. – 31.12.2014. godine			
Naziv: Šumsko gospodarsko društvo „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres			
	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
A)	DOBIT ILI GUBITAK PERIODA		
	POSLOVNI PRIHODI I RASHODI		
I	Poslovni prihodi (od 1 do 4)	29.284.965	30.935.362
1	Prihodi od prodaje robe	12.668	18.596
2	Prihodi od prodaje učinaka	29.028.089	30.716.450
3	Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe i učinaka	126.178	124.546
4	Ostali poslovni prihodi	118.030	75.770
II	Poslovni rashodi (od 1 do 8)	29.778.498	31.257.278
1	Nabavna vrijednost prodane robe	15.349	19.863
2	Materijalni troškovi	1.294.418	1.823.661
3	Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	16.808.205	16.319.503
4	Troškovi proizvodnih usluga	7.838.014	9.357.946
5	Amortizacija	2.786.771	2.627.382
6	Troškovi rezervisanja	-	-
7	Nematerijalni troškovi	602.965	581.982
8	Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka	432.776	526.941
III	Dobit od poslovnih aktivnosti (I – II)	-	-
	Gubitak od poslovnih aktivnosti (II – I)	493.533	321.916
	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI		
IV	Finansijski prihodi (od 1 do 2)	216.561	118.078
1	Prihodi od kamata	216.561	118.078
2	Ostali finansijski prihodi	-	-
V	Finansijski rashodi (od 1 do 2)	487	2.307
1	Rashodi kamata	409	2.278
2	Negativne kursne razlike	78	29
VI	Gubitak od finansijske aktivnosti (V - IV)	-	-
VII	Dobit finansijske aktivnosti (III - VI)	216.074	115.771
VIII	Gubitak od redovne aktivnosti (III - VI)	277.459	206.145
	OSTALI PRIHODI I RASHODI		
IX	Ostali prihodi i dobici (od 1 do 6)	2.403.110	171.807
1	Dobici od prodaje stalnih sredstava	16.203	-
2	Dobici od prodaje učešća u kapitalu i vrijednosnih papira	-	-
3	Dobici od prodaje materijala	-	-
4	Viškovi	-	4.836
5	Naplaćena otpisana potraživanja	43.004	11.267
6	Otpis obaveza, ukinuta rezervisanja i ostali prihodi	2.343.903	155.704
X	Ostali rashodi i gubici (od 1 do 3)	1.859.555	130.186
1	Gubici od prodaje i rashodovanja stalnih sredstava	2.032	16.890
	Manjkovi	-	16.231
2	Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja	1.834.269	-
3	Rashodi i gubici na zalihama i ostali rashodi	23.254	97.065
XI	Dobit po osnovu ostalih prihoda i rashoda (IX - X)	543.555	41.621
XII	Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (X - IX)	-	-
1*	Prihodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava	-	-
2*	Rashodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava	-	-
3*	Prihodi iz osnova prom. rač.politika i ispravki neznač. grešaka iz ranijih perioda	10.996	869.893
4*	Rashodi iz osnova prom.rač.politika i ispravki neznač. greš. iz ranijih perioda	98.745	99.514
	UKUPAN PRIHOD PERIODA (I+IV+IX+1*+3*)		
	UKUPNI RASHODI PERIODA (II+V+X+2*+4*)		
	DOBIT NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
XIII	Dobit neprekinutog poslovanja prije poreza	178.347	605.855
XIV	Gubitak neprekinutog poslovanja prije poreza	-	-
	POREZ NA DOBIT NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
1	Porezni rashodi perioda	25.899	77.613
	NETO DOBIT ILI GUBITAK NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
xv	Neto dobit neprekinutog poslovanja	152.448	528.242
XVI	Neto gubitak neprekinutog poslovanja	-	-
	NETO DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA		
XVII	Neto dobit razdoblja	152.448	528.242
XVIII	Neto gubitak razdoblja	-	-
B)	OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT ILI GUBITAK		
	Ukupni neto sveobuhvatni dobit razdoblja	152.448	528.242
	Ukupni neto sveobuhvatni gubitak razdoblja	-	-

Bilans stanja na dan 31.12.2014. godine		
Naziv: Šumsko gospodarsko društvo „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres		
Pozicija	Neto iznos tekuće godine	Neto iznos prethodne godine
A K T I V A		
A) STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	20.559.624	21.293.262
Nematerijalna sredstva	1.681.292	971.129
Nekretnine, postrojenja i oprema	18.718.878	20.213.623
Investicijske nekretnine	-	-
Biološka sredstva	-	-
Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	45.801	45.801
Dugoročni financijski plasmani	21.010	62.709
Druga dugoročna potraživanja	92.643	-
Dugoročna razgraničenja	-	-
B) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA	-	-
C) TEKUĆA SREDSTVA	27.405.963	29.308.658
Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	920.783	1.336.555
Gotovina, kratkoročna potraživanja i kratkoročni plasmani	26.485.180	27.972.103
D) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA	-	-
E) GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	-	-
I) POSLOVNA AKTIVA (A+B+C+D+E)	47.965.587	50.601.920
II) Izvanbilansna evidencija - vanbilansna aktiva	-	-
UKUPNO AKTIVA (I+II)	47.965.587	50.601.920
P A S I V A		
A) KAPITAL	44.450.657	44.673.451
Temeljni kapital	43.665.192	43.665.192
Upisani neplaćeni kapital	-	-
Emisiona premija	-	-
Rezerve	78.500	25.500
Revalorizacione rezerve	-	-
Nerealizovani dobiti	-	-
Nerealizovani gubici	-	-
Neraspoređena dobit	706.965	982.759
Gubitak do visine kapitala	-	-
Otkupljene vlastite dionice i udjeli	-	-
B) DUGOROČNA REZERVISANJA	10.774	14.799
C) DUGOROČNE OBAVEZE	-	-
D) ODLOŽENE POREZNE OBAVEZE	-	-
E) KRATKOROČNE OBAVEZE	3.070.802	5.638.384
Kratkoročne finansijske obaveze	-	-
Obaveze iz poslovanja	1.100.993	1.512.713
Obaveze iz specifičnih poslova	-	-
Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih	1.263.327	1.180.840
Druge obaveze	62.118	274.533
Obaveze za PDV	129.760	67.742
Obaveze za ostale poreze i druge dadžbine	488.705	2.524.943
Obaveze za porez na dobit	25.899	77.613
F) PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	433.354	275.286
G) ODLOŽENE POREZNE OBAVEZE	-	-
I) POSLOVNA PASIVA (A+B+C+D+E+F+G)	47.965.587	50.601.920
II) Izvanbilansna evidencija - vanbilansna pasiva	-	-
UKUPNO PASIVA (I+II)	47.965.587	50.601.920

Izveštaj o gotovinskim tokovima za period od 01.01. do 31.12.2014. godine (INDIREKTNA METODA)				
Naziv: Šumsko gospodarsko društvo „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres				
	Opis	Oznaka	IZNOS Tekuća godina	IZNOS Prethodna godina
	A. GOTOVINSKI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
1	Neto dobit (gubitak) za period		152.448	528.242
	Usklađenje za:			
2	Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	+	-	-
3	Gubici (dobici) od otuđenja nematerijalnih sredstava	+(-)	-	-
4	Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	+	2.786.771	2.627.382
5	Gubici (dobici) od otuđenja materijalnih sredstava	+(-)	(14.171)	16.890
6	Ukupno (2 do 5)		2.772.600	2.644.272
7	Smanjenje (povećanje) zaliha	+(-)	415.772	685.358
8	Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+(-)	3.075.709	(1.658.048)
9	Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+(-)	-	76.286
10	Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	-	(78.233)
11	Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+(-)	(193.577)	(249.664)
12	Povećanje (smanjenje) drugih obaveza	+(-)	(2.374.005)	779.928
13	Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	158.068	-
14	Ukupno (7 do 13)		1.081.967	(444.373)
15	Neto gotovinski tok od poslovnih aktivnosti (1+6+14)		4.007.015	2.728.141
	B. GOTOVINSKI TOKOVI IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI			
16	Prilivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (17 do 21)		258.260	130.586
17	Prilivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	+	-	-
18	Prilivi iz osnova prodaje stalnih sredstava	+	-	-
19	Prilivi iz osnova kamata	+	216.561	118.078
20	Prilivi od dividendi i učešća u dobiti	+	-	-
21	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	+	41.699	12.508
22	Odlivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (23 do 26)		-	-
23	Odlivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	-	-	-
24	Odlivi iz osnova kupovine dionica i udjela	-	-	-
25	Odlivi iz osnova kupovine stalnih sredstava	-	-	-
26	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	-	-	-
27	Neto priliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (16-22)		258.260	130.586
28	Neto odliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (22-16)		-	-
	C. GOTOVINSKI TOKOVI IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI			
29	Prilivi gotovine iz finansijskih aktivnosti		14.150	-
30	Prilivi iz osnova povećanja osnovnog kapitala	+	-	-
31	Prilivi iz osnova dugoročnih kredita i kratkoročnih kredita	+	-	-
32	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	+	14.150	-
33	Odlivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (35 do 38)		2.690.639	2.460.772
34	Odlivi iz osnova isplaćenih dividendi	-	576.217	383.247
35	Odljevi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	-	2.114.422	2.077.525
36	Neto priliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (29-34)		-	-
37	Neto odliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (34-29)		2.676.489	2.460.772
38	D. UKUPNI PRILIVI GOTOVINE (15+17+39)		4.265.275	2.858.727
39	E. UKUPNI ODLIVI GOTOVINE (15+28+46)		2.676.489	2.460.772
40	F. NETO PRILIV GOTOVINE (41-42)		1.588.786	397.955
41	G. NETO ODLIV GOTOVINE (42-41)		-	-
42	H. Gotovina na početku izvještajnog perioda		3.759.948	3.361.993
43	I. Pozitivne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	+	-	-
44	J. Negativne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	-	-	-
45	K. Gotovina na kraju izvještajnog perioda (44+42-43+45-46)		5.348.734	3.759.948

Izveštaj o promjenama u kapitalu za period koji završava na dan 31.12.2014. godine					
Naziv: Šumsko gospodarsko društvo „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres					
VRSTA PROMJENE NA KAPITALU	Dionički kapital i udjeli u d.o.o.	Revalorizacione rezerve	Ostale rezerve	Akumulir. nerasp. dobit/nepokriv. gubitak	UKUPNI KAPITAL (2+3+4+5)
1	2	3	4	5	6
1. Stanje na dan 31.12.2012. g.	43.665.192	-	-	650.017	44.315.209
2. Efekti promjena u račun.politikama	-	-	-	-	-
3. Efekti ispravki grešaka	-	-	-	-	-
4. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2012., odn. 01.01.2013. g.	43.665.192			650.017	44.315.209
5. Efekti reval.materij.i nem.sredstava	-	-	-	-	-
6. Nerealizovani dobiti/gubici po osn. finansijskih sred.raspol. za prodaju	-	-	-	-	-
7. Kursne razlike nastale prevođenjem finansijski izvještaja u valutu prezentacije	-	-	-	-	-
8. Neto dobit (gubitak) iskaz.u bil.uspj.	-	-	-	528.242	528.242
9. Neto dobiti/gubici prizn.dir.u kapitalu	-	-	25.500	(195.500)	(170.000)
10. Objavljene dividende i drugi oblici rasp.i pokriće gubitka	-	-	-	-	-
11. Emisija dion.kapitala i dr.obl.poveć. ili smanjenja osnovnog kapitala	-	-	-	-	-
12. Stanje na dan 31.12.2013.godine	43.665.192	-	25.500	982.759	44.673.451
13. Efekti promjena u rač.politikama	-	-	-	-	-
14. Efekti ispravki grešaka	-	-	-	-	-
15. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2013., odn., 01.01.2014. g.	43.665.192	-	25.500	982.759	44.673.451
16. Efekti reval.materij.i nem.sredst.	-	-	-	-	-
17. Nerealizovani dobiti/gubici po osn. finans.sreds.raspol. za prodaju	-	-	-	-	-
18. Kursne razlike nastale prevođenj. fin.izvještaja u valutu prezentacije	-	-	-	-	-
19. Neto dobit (gubitak) iskaz.u bil.uspj.	-	-	-	152.448	152.448
20. Neto dobiti/gubici priznati u kapit.	-	-	53.000	(428.242)	(375.242)
21. Objavljene divid.i drugi obl.raspodj. dobiti i pokriće gubitka	-	-	-	-	-
22. Emisija dion.kapit.i dr.oblici poveć. ili smanjenja osnovnog kapitala	-	-	-	-	-
23. Stanje na dan 31.12.2014. god.	43.665.192	-	78.500	706.965	44.450.657

Uprava je pripremila finansijska izvješća i iste odobrila dana 28. veljače 2015. godine.

Direktor:
Draško Bmić

U Zabilješkama uz finansijska izvješća dana je izjava da su sva finansijska izvješća u potpunosti urađena sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH; Međunarodnim standardima finansijskog izvješćivanja (MSFI) i tumačenjima Međunarodnog odbora za računovodstvene standarde (IASB).

III. IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINACIJSKIH IZVJEŠĆA

1. Uvod

Šumsko gospodarsko društvo „Hercegbosanske šume“ društvo ograničene odgovornosti Kupres (u daljem tekstu-Društvo) osnovano je Odlukom Skupštine Hercegbosanske županije o osnivanju Javnog poduzeća „Hercegbosanske šume“ broj 01-4-21/98 od 16. travnja 1998. godine, a upisano u sudski registar Županijskog suda u Livnu pod brojem U/I-133/98 od 4. lipnja 1998. godine, sa upisanim temeljnim kapitalom 10.000 KM.

Skupština Hercegbosanske županije donijela je Odluku 06.10.2003. godine o osnivanju Šumskog gospodarskog društva „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres. Temeljni kapital Društva utvrđen je i upisan u sudski registar u iznosu 43.665.192 KM (u novcu 10.000 KM; u stvarima 43.655.192 KM) i 100% je u vlasništvu Hercegbosanske županije. Javno poduzeće „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres prestalo je sa radom i izbrisano iz sudskog registra donošenjem navedene Odluke.

Društvo je pravno lice koje samostalno obavlja djelatnost upisanu u sudski registar radi stjecanja dobiti. U svom sastavu ima Direkciju i šest šumarija: Šumarija Bosansko Grahovo; Šumarija Drvar; Šumarija Glamoč; Šumarija Kupres; Šumarija Livno; Šumarija Tomislav Grad i Radnu jedinicu Rasadnik Pržine sa sjedištem u Bosanskom Grahovu.

Temeljna organizacijska Direkcije Društva uređena je Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kroz sljedeće organizacijske dijelove: Ured Direktora; Služba za internu kontrolu; Služba za proizvodnju; Služba za uzgoj i zaštitu šuma; Služba za uređivanje šuma; Služba za graditeljstvo, Služba za lov i ekologiju; Služba za razvoj; Služba za mehanizaciju; Služba za financije; Služba za računovodstvo; Služba za prodaju; Služba za nabavu; Služba za plan i analizu i Služba za opće, pravne i kadrovske poslove, te Odjel interne revizije.

Na dan 31.12.2014. godine u Društvu je bilo zaposleno 629 zaposlenika.

Sjedište Društva je u Kupresu, ulica Splitska b.b.

2. Predmet, cilj i obim revizije

Predmet revizije su financijska izvješća Društva za 2014. godinu i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj naše revizije je da na temelju provedene revizije omogući revizoru da izrazi mišljenje jesu li financijska izvješća pripremljena u svakom značajnom pogledu sukladno važećoj zakonskoj regulativi i primjenjivim okvirom financijskog izvješćivanja. Revizija uključuje i procjenu je li Uprava i rukovoditelji primjenjuju zakone i ostale važeće propise i akte, koriste li sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i danih ovlaštenja, ocjenu financijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sustav internih kontrola uspostavljenih u svrhu zaštite imovine, kao i sposobnost da otkrivaju i sprečavaju značajno pogrešna prikazivanja u financijskim izvješćima.

Revizija je obavljena u skladu sa internim planskim dokumentima revizije u studenom 2014. i lipnju 2015. godine.

S obzirom da je revizija obavljena na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sustavu i sustavu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. Postupanje po preporukama iz prethodnog izvještaja

Ured za reviziju institucija u FBiH (u daljem tekstu- Ured) izvršio je reviziju financijskih izvješća Društva za 2006. godinu, sačinio Izvješće o izvršenoj reviziji i dao negativno mišljenje o financijskim

izvješćima i usklađenosti poslovanja sa zakonskim i ostalim propisima. U izvješću su date preporuke u cilju otklanjanja uočenih propusta i nedostataka.

Društvo je **postupilo** po danim preporukama koje se odnose na:

- sredstva za prostu reprodukciju u visini od 15% izdvajana su na poseban transakcijski račun i vršeno je namjensko trošenje sredstava;
- Društvo je vršilo izdvajanja za proširenu reprodukciju u skladu sa Zakonom o šumama i usmjeravana su sredstva od 3% na račune Proračuna Federacije i Proračuna Hercegbosanske županije;
- uspostavljen je rad županijske uprave za šume sukladno propisima kako bi se pored ostalog razdvojila u smislu Zakona, funkcija zaštite šuma, kontrole i spriječilo bespravno prisvajanje i korištenje šuma;
- poslovanje je usklađeno sa Zakonom o javnim poduzećima, imenovana je Uprava, donesena su potrebna akta (pravilnici) i pridržavalo se odredbi Zakona i Statuta, kojima se regulira pravo raspolaganja i potpisivanja ugovora;
- organizirana je planska funkcija na način da može pružati kvalitetne i cjelovite informacije kako Upravi tako i organima upravljanja sa ciljem ispunjavanja ciljeva poslovanja, praćenja planskih veličina na osnovu kojih bi se mogle poduzimati potrebne aktivnosti i donesena je metodologija planiranja sa jasnim instrukcijama za planiranje i utvrđeni su rokovi za donošenje Plana;
- izradi Plana pristupilo se realno i sveobuhvatno, sukladno Zakonu o javnim poduzećima, kako bi Plan predstavljao osnovu poslovnih aktivnosti Društva. Posebna pažnja se posvetila izvješćivanju, koje treba da pruži potpun osvrt na poslovanje u finansijskom dijelu (prema planiranim pokazateljima), kao i temelj menadžmentu za donošenje korektivnih mjera u cilju unapređenja poslovanja;
- Izvješće o ostvarenju investicija integralni je dio Izvješća o poslovanju sa detaljnijim osvrtom na efekte investicionih ulaganja i razloge neostvarenja Plana;
- Uprava i organi upravljanja usvojili su pravila kojima je uređen proces prodaje zbog postizanja veće ekonomske koristi i bolje naplate tražbina. U segmentu zaključivanja ugovora posvetila se značajna pažnja kod određivanja načina plaćanja, osiguranja garancije, odobravanja popusta, reklamacija i škarta. Pojačan je sustav interne kontrole u segmentu izdavanja računa i likvidiranja istih i donesen je dijagram tjeka dokumentacije sa nosiocima odgovornosti u svakoj fazi prodaje;
- Društvo je donijelo vlastite procedure kojima je uređena oblast izdvajanja i evidentiranja sredstava za prostu reprodukciju šuma na osnovu mišljenja Komisije za računovodstvene i revizorske standarde BiH;
- Uprava je u cilju zaštite naplate tražbina usvojila vlastite politike i procedure kao i kontrolne postupke za ove poslovne procese, kako bi osigurala razumnu sigurnost da se poslovi i zadaci odvijaju u skladu sa postavljenim ciljem i uz najbolju korist za Društva. Uprava je uredila procese, na način da ih implementira u proces rada i vrši nadzor nad primjenom istih (politika ispravke, otpisa i procjene tražbina sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima);
- usvojen je Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama na način da je točno definirana politika prijenosa na sumnjive i sporne tražbine, ispravke i otpise u skladu računovodstvenim standardima, i pojačana je kontrola nad propisanim procedurama;
- dane su pozajmice iz ranijih godina, poduzete mjere za njihovu naplatu, a gdje to nije moguće, zatražene su od organa upravljanja odgovarajuće odluke o knjigovodstvenom postupanju sa istima;
- vršeno je usuglašavanje knjigovodstvenih evidencija tražbina sa kupcima putem pismenih konfirmacija;
- dosljedno je primjenjivan Pravilnik o plaćama i ostalim primanjima uposlenika u dijelu obračuna stimulacija koje se zasnivaju na ostvarenju fizičkog plana proizvodnje i finansijskog plana te iznadprosječnim rezultatima uposlenih. Također, izvršena je

- softverska izmjena obračuna, tako da se stimulacija ne obračunava na dane državnih blagdana;*
- *vršena je dosljedna primjena Zakona o donacijama poduzeća u javnom vlasništvu ili pod javnom kontrolom u FBiH;*
 - *Pravilnikom o radu precizirani su privremeni i povremeni poslovi za koje se može zaključiti ugovor, a koji ne traju duže od 60 dana u tijeku kalendarske godine;*
 - *preispitane su naknade za komisije pogotovo u slučajevima kada su poslovi djelokruga rada komisija predviđeni sistematizacijom radnih mjesta i njihovog obavljanja tijekom radnog vremena. U slučaju rada izvan radnog vremena postupljeno je u skladu propisima koji reguliraju prekovremeni rad;*
 - *donešeni su normativi kako bi se u potpunosti pratila potrošnja goriva po vozilu i izvršena su zaduženja uposlenih za vozila koja koriste;*
 - *sustav interne kontrole ojačan je u dijelu odobravanja i likvidacije dokumentacije za realizaciju financijskih transakcija;*
 - *posvećena je pažnja primjeni važećih propisa vezanih za izbor i realizaciju ugovora, te se dosljedno prati dinamika i zakonitost izvršenja aktivnosti procesa nabave u cilju postizanja ekonomičnosti u interesu Društva. Ojačan je sustav internih kontrola donošenjem internih akata i procedura i vršena je stalna kontrola nad provođenjem;*
 - *donešena je Odluka o visini stope amortizacije koja odražava vijek korištenja stalnog sredstva;*
 - *iz knjigovodstvenih evidencija eliminirana su razgraničenja po osnovu dugoročnih obveza po kamatama;*
 - *Uprava Društva postupila je sukladno propisima i iskazane obveze za doprinose za zdravstveno osiguranje isknjiženo je iz knjigovodstvenih evidencija te se plaća uredno;*
 - *poduzete su aktivnosti vezane za ranije rashodovana stalna sredstva;*
 - *sa obračunskim periodom vršilo se knjigovodstveno usuglašavanje ostatka duga dugoročnog kredita po glavnici, redovnoj i zateznoj kamati sa Investicijskom bankom Federacije BiH. Vršeno je i usuglašavanje duga sa dobavljačima putem pismenih potvrda;*
 - *dosljedno je primjenjivan članak 62. Zakona o šumama.*

Društvo je **djelomično** postupilo po preporukama koje se odnose na:

- *inventarisanje i sravnjavanje sa iskazanim stanjem u knjigovodstvenim evidencijama kako bi Uprava Društva zaštitila imovinu.*

Društvo **nije** postupilo po preporukama koje se odnose na:

- *analizu redovnih tražbina i odgovarajuće evidentiranje potraživanja starijih od jedne godine.*
- *nije donesen akt kojim bi se trebala regulirati visina i način korištenja sredstava reprezentacije, a u cilju racionalizacije i kontrole troškova.*

4. Sustav internih kontrola i interna revizija

Revizijski tim izvršio je procjenu funkcioniranja sustava internih kontrola na temelju provedene revizije određenih procesa poslovanja kako bi se procijenila točnost i pouzdanost podataka na kojima se baziraju financijska izvješća i usklađenost istih sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Odgovornost za uspostavu sustava internih kontrola je na Upravi Društva, a temelj funkcioniranja istog je postojanje odgovarajućeg kontrolnog okruženja, kontrolnih aktivnosti i adekvatne procjene rizika poslovnih procesa. Polazni temelj za uspostavu kontrolnog okruženja je usvajanje adekvatne organizacione strukture i donošenje kvalitetnih internih akata. Organizacija Društva utvrđena je Statutom, a detaljno razrađena Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Društvu regulirana je: sistematizacija radnih mjesta, te rukovođenje organizacionim djelovima Društva, grupe složenosti

poslova i druga pitanja u vezi sa organizacijom rukovođenja koji čine temelj uspostave kontrolnog okruženja za kompletan sustav internih kontrola na nivou Društva. Također, utvrđen je broj uposlenika i hijerarhijska odgovornost svakog uposlenog, uvjeti koje moraju ispunjavati u pogledu stručne spreme, kao i drugi posebni uvjeti na svakom radnom mjestu. Društvo je donijelo veliki broj internih akata: Pravilnik o radu; Pravilnik o plaćama i ostalim primanjima uposlenika; Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama; Pravilnik o financijama; Pravilnik o nabavci robe, vršenju usluga i ustupanja radova itd...

Međutim i pored naprijed navedenih donesenih internih akta u cilju uspostave funkcionalnog sustava internih kontrola, uočeni su određeni propusti na koje smo ukazali u ovom izvješću.

Upravu Društva čine direktor i dva izvršna direktora. Direktor Društva imenovan je na period od četiri godine od kolovoza 2012. godine. Izvršni direktor za poslove financija, računovodstva i komercijale i izvršni direktor za poslove šumarstva imenovani su u rujnu 2012. godine na period od četiri godine. Izvršni direktor za poslove šumarstva razrješen je dužnosti u srpnju 2014. godine na temelju Odluke Nadzornog odbora te do travnja 2015. godine mjesto izvršnog direktora bilo je upražnjeno.

Nadzorni odbor čini pet članova koji su imenovani Odlukom Skupštine Društva u kolovozu 2012. godine na period od četiri godine.

Skupštinu Društva čini sedam opunomoćenika koje je opunomoćila Skupština HBŽ-e, u travnju 2012. godine na period od četiri godine.

U izvršavanju svojih obaveza Uprava i Nadzorni odbor odgovorni su: za strogo poštivanje važećih zakona, pravilnika i drugih propisa u Društvu; za izradu vjerodostojnih računovodstvenih evidencija i finansijskih izvješća sačinjenih sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH; Međunarodnim računovodstvenim standardima (u daljem tekstu MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (u daljem tekstu MSFI).

Međutim, provedenom revizijom utvrđeno je da finansijska izvješća za 2014. godinu ne iskazuju istinito i fer po svim bitnim pitanjima stanje imovine i obaveza te rezultate poslovanja.

U imovini Društva evidentirana je vrijednost potraživanja, čija je naplata neizvjesna (čine trećinu iskazane imovine), kontrola naplate tekućih potraživanja nije adekvatna, popis imovine i obaveza na datum bilance nije urađen na propisan način; nisu vršena rezerviranja za moguće izgubljene sudske sporove, naknade za rad na terenu obračunavane su suprotno odredbi Općeg kolektivnog ugovora na teritoriju FBiH.

Interna revizija

Društvo je formiralo Odbor za reviziju i Odjel za internu sukladno Zakonu o javnim poduzećima.

Odbor za reviziju imenovan je u 2012. godini na period od četiri (4) godine. Sastoji se od predsjednika i dva člana. Odjel za internu reviziju sastoji se od direktora i dva stručna suradnika.

Odjel za internu reviziju sačinio je Analizu (studiju) rizika za 2014. godinu u prosincu 2013. godine, u kojoj su identificirani rizici radi utvrđivanja područja revizijskih ispitivanja i utvrđivanja potrebnih revizijskih resursa. Najveći ocijenjeni rizici su: rizik nepostojanja Zakona o šumama na Federalnom i Županijskom nivou, rizik primjene Zakona o javnim nabavama, Zakona o sjemenarstvu i šumskom sadnom materijalu, primjenama propisa struke, odabira ključnih kupaca, naplate potraživanja od kupaca, odabira ključnih dobavljača, procjene drvnih sortimenata, čišćenja miniranih odjela i sl.

Na osnovu usvojene Studije rizika, Odjel za internu reviziju sačinio je Plan i program u siječnju 2014. godine kojim su identificirani rizici nastanka materijalno značajnih grešaka, plan provođenja internih revizija, organizacija, finansijska sredstva, kadrova i obrazovanja, te izvješćivanja.

Plan i program rada Odjela za internu reviziju za 2014. godinu usvojen je od strane Odbora za reviziju 04.03.2014. godine. Tijekom 2014. godine sačinjeni su izvještaji o obavljenoj reviziji: računovodstvenog evidentiranja šumsko gospodarskih osnova, naplate potraživanja, poslovanja rasadnika „Pržine“, revizije javnih nabava, obračuna plaća, naknada i ostalih primanja, te broju uposlenih, prosječnoj, najnižoj i najvišoj plaći. Godišnji izvještaj je sačinjen i dostavljen Odboru za reviziju.

Odbor za reviziju redovno je dostavljao Upravi Društva izvještaje o provedenim revizijama Odjela za internu reviziju.

Na temelju naprijed navedenog revizorski tim konstatira:

U Društvu je u znatnoj mjeri uspostavljen sustav internih kontrola kojima su regulirani poslovi i zadaci uposlenika. Međutim, organi upravljanja nisu poduzeli aktivnosti i donijeli odluku o isknjižavanju velikih nenaplaćenih potraživanja, a to je bio preduvjet da financijska izvješća budu istinito i fer iskazana.

Organi upravljanja (Uprava, Nadzorni odbor i Skupština) moraju poduzeti aktivnosti i donijeti odluku o vrijednosnom usklađivanju nenaplaćenih potraživanja, kako bi financijska izvješća istinito i fer po svim bitnim pitanjima prikazala stanje imovine, obveza i rezultate poslovanja.

5. Obavljanje poslova iz nadležnosti Društva

Društvo je osnovano Odlukom Skupštine Hercegbosanske županije 16. travnja 1998. godine.

Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Hercegbosanske županije (u daljem tekstu Ministarstvo) i Društvo su 17. lipnja 2014. godine zaključili Ugovor o prijenosu poslova gospodarenja državnim šumama. Ovim Ugovorom, Ministarstvo, kao ovlašteni predstavnik u ostvarivanju prava po temelju upravljanja nad državnim šumama i šumskim zemljištem, prenosi Društvu poslove gospodarenja nad svim državnim šumama i šumskim zemljištem u administrativnim granicama Hercegbosanske županije. Ugovor je zaključen na razdoblje od pet godina i primjenjuje se od 09. travnja 2014. godine.

Poslovi gospodarenja su: izrada šumsko-gospodarske osnove, godišnjih planova gospodarenja, projekata za izvođenje i njihovu realizaciju; održavanje i izgradnja šumske infrastrukture; promet šumskih drvnih sortimenata; izvršavanje programa i planova biološke obnove šuma; provođenje mjera zaštite šuma u skladu sa Zakonom o šumama; provođenje čuvanja šuma, proizvodnju i promet šumskog sjemena, šumskog i ukrasnog sadnog materijala; izvršavanje planova korištenja nedrvnih šumskih proizvoda; realizacija planova razvoja šumarstva i mjera racionalizacije u šumarstvu, ostale poslove, zadatke i odgovornosti, prenesene sukladno zaključenom Ugovoru.

Društvo se obavezalo da će Ministarstvu, na njihov zahtjev, dostaviti sve podatke koji se odnose na poslove gospodarenja državnim šumama.

6. Planiranje i izvještavanje

Trogodišnji plan poslovanja za period 2013-2015 godine Skupština je usvojila u siječnju 2013. godine na prijedlog Nadzornog odbora, a izrađen je prema usvojenoj Metodologiji izrade plana poslovanja. Izradom trogodišnjeg Plana poslovanja, objedinjeni su planovi gospodarenja i poslovanja svih organizacijskih jedinica Društva i isti predstavlja temelj svih poslovnih aktivnosti Društva.

Plan poslovanja za 2014. godinu sačinjen je u skladu sa metodologijom sačinjavanja Trogodišnjeg plana. Uprava je Plan donijela u studenom 2013. godine, a usvojen je od strane Nadzornog odbora u prosincu 2013. godine, dok je Revidirani plan poslovanja za 2014. godinu donesen u travnju 2014. godine, a od strane Nadzornog odbora usvojen u studenom 2014. godine.

Planirani su i ostvareni sljedeći pokazatelji:

R. br.	Pozicija	Ostvareno u 2013. god.	Plan za 2014. god.	Ostvareno u 2014. god.	Indeks (5/3)	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6	7
I	Prihodi	32.095.140	28.710.532	31.915.632	99,44	111,16
II	Rashodi	31.489.285	28.649.771	31.737.285	100,54	110,78
III	Dobit prije poreza (I-II)	605.855	60.761	178.347	29,44	293,52

Kako se vidi iz naprijed navedene tabele, ukupno ostvareni prihodi u 2014. godini iskazani su 31.915.632 KM, što je u odnosu na Plan veće za 3.205.100 KM ili 11,6%, a u odnosu na isto razdoblje

prethodne godine manji su za 179.508 KM ili 0,56%. U okviru iskazanih prihoda najveću stavku čine prihod od drveta 28.958.754 KM.

Ostvareni rashodi u 2014. godini iskazani su 31.737.285 KM i u odnosu na Plan veći su za 3.087.514 KM ili 9,7%, a u odnosu na isto razdoblje prethodne godine veći su za 248.000 KM ili 0,79%. U okviru iskazanih rashoda najveću stavku čine plaće i doprinosi 16.813.874 KM, usluge održavanja, izvlačenja i pošumljavanja 7.238.918 KM.

Planirana sredstva u investicije u 2014. godini su 4.316.316 KM, od čega u građevinske objekte 1.591.335 KM, opremu 1.624.981 KM i ostala ulaganja 1.100.000 KM. Izvršena ulaganja u tijeku 2014. godine iskazana su: u građevinske objekte 204.771 KM ili 13%, te ulaganja u opremu i ostalo 1.843.843 KM ili 70% planiranih.

Planom je predviđeno 576 uposlenika za 2014. godinu, a na 31.12.2014. godine broj uposlenih iznosio je 629.

Izvješće o poslovanju za 2014. godinu Uprava je donijela u ožujku 2015. godine, a usvojeno je od strane Nadzornog odbora u svibnju, te upućeno Skupštini Društva na usvajanje. Izvješće o poslovanju se dostavlja resornom i Federalnom ministarstvu.

6.1 Prihodi

U financijskim izvješćima za 2014. godinu, ukupno ostvareni prihodi iskazani su 31.915.632 KM, što je u odnosu na isti period prethodne godine manje za 179.508 KM ili 0,5 %.

Prihodi ostvareni u obračunskom periodu iskazani su kako slijedi:

	01.01. - 31.12.2014.	01.01. - 31.12.2013.
PRIHODI	31.915.632	32.095.140
Poslovni prihodi	29.284.965	30.935.362
Prihodi od prodaje učinaka	29.028.089	30.716.450
Ostali poslovni prihodi	256.876	218.912
Finansijski prihodi	216.561	118.078
Ostali prihodi i dobici	2.414.106	1.041.700

Prihod je priljev koji proizlazi iz redovnih aktivnosti Društva, te ima različite nazive, kao što su prihod od prodaje, provizije, kamate, dividende i tantijema. Prihod se priznaje kada je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi pritjecati u Društvo i da se ove koristi mogu pouzdano izmjeriti. Prihod od prodaje se priznaju umanjeni za poreze na dodanu vrijednost i odobrene popuste, kada je isporuka izvršena i prijenos rizika i prava na imovini dovršen. Prihodi od pružanja usluga priznaju se prema stupnju dovršenosti transakcije na datum bilance.

6.1.1 Poslovni prihodi

Poslovni prihodi iskazani su 29.284.965 KM što je 92 % ukupnih prihoda. U odnosu na prošlu godinu manji su za 1.650.397 KM ili 5 %. Struktura poslovnih prihoda je sljedeća:

Prihodi od prodaje učinaka iskazani su 29.028.089 KM, a čine ih: prihodi od prodaje drvnih sortimenata na putu 17.873.455 KM; prihodi od prodaje drvnih sortimenata na panju 10.080.789 KM; prihodi od prodaje drvnih sortimenata na lageru 1.004.510 KM; prihodi od prodaje sadnica 38.944 KM; prihodi od lova 12.698 KM; prihodi od tendera 11.675 KM; prihodi od usluga 6.016 KM.

Prodaja šumskih drvnih sortimenata vrši se sukladno Pravilniku o prodaji proizvoda i usluga od 28. travnja 2007. godine, Odluci o načinu prodaje šumskih drvnih sortimenata porijeklom iz državnih šuma na teritoriju Federacije BiH („Sl. novine FBiH“ broj 52/2009), Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o načinu prodaje šumskih drvnih sortimenata iz državnih šuma na teritoriju Federacije BiH („Sl. novine FBiH“ broj 25/2010) i Odluke o posebnim uvjetima i procedurama prodaje drvnih sortimenata u 2014. godini koju je donio Nadzorni odbor 11. prosinca 2013. godine.

Prodaja šumskih drvnih sortimenata vrši se na temelju ugovora za sukcesivnu isporuku; licitacijom (pretprodaja i naknadna prodaja) i prodajom drveta za potrebe mjesnog stanovništva. Uvjeti, način i procedure zaključivanja ugovora utvrđeni su Odlukom koju je usvojio Nadzorni odbor.

Prodaja drvnih sortimenata na temelju ugovora za sukcesivnu isporuku vrši se u šumi na panju i sa međustovarišta uz šumski kamionski put.

Uprava Društva na temelju Šumsko gospodarskih osnova (ŠGO) utvrdi „Odjele“ iz kojih će se drveni sortimenti prodavati u šumi na panju, a iz kojih sa međustovarišta uz šumski kamionski put. Nakon što se odrede odjeli iz kojih će se drveni sortimenti prodavati putem ugovora za sukcesivnu isporuku, pozovu se svi kupci koji ispunjavaju uvjete za kupovinu drvnih sortimenata na panju da daju svoju ponudu. Nakon izbora najpovoljnije ponude (ponuđena najveća cijena) sa izabranim kupcima se zaključuje ugovor.

Prodaja licitacijom/javnim nadmetanjem izvodi se na slijedeće načine: pretprodaja (prodaja svog drveta iz jednog odjela prije izvođenja radova) i naknadna prodaja (prodaja drvnih sortimenata po klasama i mjerama na šumskom ili centralnom stovarištu javnim nadmetanjem/licitacijom).

Uprava donese odluku o prodaji drvnih sortimenata javnim nadmetanjem – metodom pretprodaje. U odluci se odredi početna cijena za prodaju. Kriterij za odabir najpovoljnije ponude je najveća ponuđena cijena. Javni natječaj/licitacija se oglasi na oglasnim pločama i web stranici Društva. Sa kupcem koji ponudi najpovoljniju ponudu se zaključi ugovor.

Prodaja drveta za potrebe lokalnog stanovništva (maloprodaja) vrši se slobodnom prodajom za potrebe mjesnog (lokalnog) stanovništva u šumi na panju, na međustovarištu i centralnom lageru. Prodaja drvnih sortimenata vrši se avansno, sa prioriteto isporuke drvnih sortimenata u odnosu na ostale načine isporuke.

Prodaja drvnih sortimenata vršena je na osnovu Cjenika glavnih šumskih proizvoda koji je usvojio Nadzorni odbor 18. prosinca 2012. godine i na temelju Odluke o usvajanju izmjena i dopuna Cjenika glavnih šumskih proizvoda koju je donio Nadzorni odbor 6. veljače 2014. godine.

Ostali poslovni prihodi iskazani su 256.876 KM, a čine ih: prihodi od uporabe ogrijeva i sadnica-pošumljavanje za osobne potrebe 126.178 KM; prihodi od zavoda za zapošljavanje-poticaji 77.872 KM; prihodi od izdavanja zemljišta u zakup 15.300 KM; prihodi od prodaje robe 12.668 KM; prihodi od naplate štete od osiguranja 11.242 KM, prihodi od naplate sudskih troškova 5.870 KM i ostali poslovni prihodi (donacija, naplate štete i izdavanje objekata u zakup) 7.745 KM.

6.1.2 Financijski prihodi

Finansijski prihodi iskazani su 216.561 KM, i čine prihode od kamata. U odnosu na prošlu godinu veći su za 98.483 KM ili 83 %.

6.1.3 Ostali prihodi i dobici

Ostali prihodi i dobici iskazani su 2.414.106 KM, a čine ih: prihodi od otpisa obaveza 2.343.903 KM; naplaćena ispravljena potraživanja 43.004; prihodi od prodaje stalnih sredstava 16.203 KM, te prihodi iz ranijih godina 10.996 KM. U odnosu na prošlu godinu veći su za 1.372.406 KM ili više od dva puta. Znatno povećanje ostalih prihoda evidentirano je otpisom obaveza a na temelju Presude kantonalnog suda Mostar kojim je poništeno Rješenje Federalnog ministarstva financija Sarajevo od 22.05.2013. godine i Rješenja Federalne policije Odjeljenja za inspekcijki nadzor o dodatno utvrđenim obvezama šumskog doprinosa u razdoblju 2002. do 31.03.2014. godine.

6.2 Rashodi

U financijskim izvješćima iskazani su rashodi u ukupnom iznosu od 31.737.285 KM i za 248.000 KM ili 0,8 % veći su od rashoda ostvarenih u prethodnoj godini. Struktura iskazanih rashoda je slijedeća:

	01.01.-31.12.2014.	01.01.-31.12.2013.
RASHODI	31.737.285	31.489.285
Poslovni rashodi:	29.778.498	31.257.278
Nabavna vrijednost prodate robe	15.349	19.863
Materijalni troškovi	1.294.418	1.823.661
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	16.808.205	16.319.503

Troškovi proizvodnih usluga	7.838.014	9.357.946
Amortizacija	2.786.771	2.627.382
Nematerijalni troškovi	602.965	581.982
Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka	432.776	526.941
Finansijski rashodi	487	2.307
Ostali rashodi i gubici	1.859.555	130.186
Rashodi iz osnova promjene računovodstvenih politika	98.745	99.514

6.2.1 Poslovni rashodi

Poslovni rashodi iskazani su 29.778.498 KM, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 1.478.780 KM ili 4,7 %, a čine ih: troškovi plaća i ostalih ličnih primanja zaposlenih 16.808.205 KM, troškovi proizvodnih usluga 7.838.014 KM, amortizacija 2.786.771 KM, materijalni troškovi 1.294.418 KM, nematerijalni troškovi 602.965 KM, smanjenje vrijednosti zaliha učinaka 432.776 KM.

6.2.1.1 Materijalni troškovi

Materijalni troškovi iskazani su 1.294.418 KM što je 4,1% ukupnih rashoda. U odnosu na isti period prethodne godine manji su za 529.243 KM ili 29%. Najvećim dijelom odnose se na utrošeno dizelsko gorivo 851.227 KM, troškove uredskog materijala 93.721 KM, otpis autoguma 89.813 KM, utrošene sirovine i materijal za izradu učinaka 83.377 KM (troškovi plastičnih pločica za šumarstvo te sprejeva) te utrošenu električnu energiju 54.446 KM.

6.2.1.2 Troškovi plaća i ostalih primanja

U okviru poslovnih rashoda značajni su izdaci za plaće i naknade plaća, a njihova struktura je:

	01.01.-31.12.2014.	01.01.-31.12.2013.	index
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	16.808.205	16.319.503	102,99
Troškovi plaća zaposlenih	13.450.627	13.036.517	103,18
Troškovi službenih putovanja zaposlenih	33.161	37.994	87,28
Troškovi ostalih primanja, naknada i mater.prava	2.716.949	2.740.237	99,15
Troškovi naknada članovima odbora i komisija	151.967	179.067	84,87
Troškovi naknade ostalim fizičkim licima	455.501	325.688	139,86

Troškovi plaća i naknada plaća uposlenima, iskazani su 13.450.627 KM i čine 42,43% ukupnih rashoda. U odnosu na isti period prethodne godine veći su za 414.110 KM ili 3,1 %, što je posljedica povećanja broja uposlenih. Neto plaća zaposlenima iskazane su 7.985.558 KM, a naknade uposlenih (topli obrok, regres, prijevoz i ostale naknade) 2.716.948 KM.

Najviša neto plaća isplaćena je 4.856 KM, a najniža 656 KM. Prosječna isplaćena mjesečna neto plaća po uposleniku je 1.128 KM. Prosječan broj uposlenika prema Posebnim podacima na dan 31.12.2014. iskazan je 620, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 35 uposlenika. Visina naknade za prehranu u tijeku rada (topli obrok) za 2014. godinu iznosila je u siječnju 15 KM, a za ostale mjeseci u 2014. godini 12 KM po danu.

Naknada za rad na terenu (terenski dodatak) iskazana je u neto iznosu 533.458 KM (a u bruto iznosu 773.405 KM) i ne obračunava se i ne isplaćuje sukladno važećim aktima.

Prema članku 22. Pravilnika o naknadama poslovnih troškova uposlenika Društva, naknada za rad na terenu pripada uposleniku koji neprekidno radi na terenu izvan mjesta zaposlenja u trajanju dužem od 20 dana što je suprotno Općem kolektivnom ugovoru za teritoriju Federacije BiH (članak 25.) kojim je regulirano da uposlenik naknadu za terenski dodatak može ostvariti ukoliko neprekidno radi na terenu izvan mjesta zaposlenja u trajanju dužem od 30 dana.

Naime, uvidom u prezentiranu dokumentaciju utvrdili smo da su obračuni naknade za rad na terenu izvršeni samo na osnovu evidencije sati za obračun naknada, bez odluke o upućivanju za rad na terenu, a isti je bio kraći i od 20 dana.

Temeljem naprijed navedenog ne možemo potvrditi visinu isplaćene naknade za terenski dodatak koju je Društvo isplatilo, jer navedena naknada nije obračunavana sukladno Općem kolektivnom ugovoru, a ni Pravilnik o naknadama poslovnih troškova uposlenika Društva.

Troškovi naknada članovima odbora, komisija i sl. iskazani su 151.967 KM i u odnosu na prethodnu godinu manji su za 27.100 KM ili 15,1%. Isti se odnose na naknadu članovima nadzornog odbora 50.541 KM, Skupštine Društva 31.374 KM, Odbora za reviziju 26.248 KM, naknada članovima raznih komisija 22.650 KM, te naknada direktoru Odjela interne revizije 21.154 KM.

Troškovi naknada po osnovu ugovora o djelu i ugovora o privremenim i povremenim poslovima izkazani su 455.502 KM (ugovori o privremenim i povremenim poslovima 392.171 KM, te ugovora o djelu 63.331 KM). Ugovori o djelu zaključivani su za: poslove obuke inženjersko tehničkog osoblja; prikupljanje podataka o miniranim površinama; revizije vrijednosti nekretnina; stručnog predavanja; izradu dokumentacije za izdvajanje sjemenske sastojine; nadzor nad prikupljanjem podataka ŠGO; servisiranje caffè aparata; ugovori sa vozačima D i E kategorije, te vozač dizaličara. Ugovori o privremenim i povremenim poslovima zaključivani su se za odabir i doznaku stabala te poslove pošumljavanja.

Troškovi službenih putovanja uposlenih iskazani su 33.161 KM, a sastoje se od putnih troškova u inozemstvu 15.415 KM, dnevnice za službena putovanja u zemlji 5.500 KM, troškova smještaja za službeno putovanje u zemlji 5.076 KM, troškovi smještaja na službenom putu u inozemstvo 5.059 KM.

6.2.1.3 Troškovi proizvodnih usluga

Troškovi proizvodnih usluga iskazani su 7.838.015 KM, što je u odnosu na prošlu godinu manje za 1.519.930 KM ili 16%. U okviru proizvodnih usluga najveću stavku čine: usluge izvlačenja 3.396.363 KM, usluge sječe 1.916.594 KM, troškovi održavanja puteva 676.417 KM, usluge deminiranja 612.310 KM, te usluge održavanja transportnih sredstava 410.308 KM.

6.2.1.4 Amortizacija

Troškovi amortizacije iskazani su 2.786.771 KM i veći su za 159.389 KM u odnosu na prošlu godinu. Raspoređeni su na troškove amortizacije proizvodnje 2.428.721 KM, amortizacija uprave 259.682 KM te amortizacija nematerijalnih sredstva 98.368 KM.

6.2.1.5 Nematerijalni troškovi

Nematerijalni troškovi iskazani su 602.964 KM, a u odnosu na prošlu godinu veći su za 20.981 KM ili 3,5 %.

U okviru troškova neproizvodnih usluga najznačajniji su troškovi poreza, naknada, такси i drugih dadžbina 171.357 KM, troškovi premija osiguranja 143.498 KM, troškovi neproizvodnih usluga 91.843 KM, troškovi reprezentacije 81.991 KM, troškovi poštanskih i telekomunikacijskih usluga 81.341 KM.

Troškovi reprezentacije nisu uređeni internim aktom Društva.

6.2.2 Financijski rashodi

Financijski rashodi iskazani su 487 KM i čine izdatke za zatezne kamate.

6.2.3 Ostali rashodi i gubici

Ostali rashodi i gubici u iskazani su 1.859.554 KM, a u odnosu na prethodnu godinu veći su za 1.729.368 KM ili 93%. Odnose se na rashode po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja 1.834.269 KM, kazne plaćene fizičkim licima 17.832 KM, te donacije 3.000 KM.

Društvo je dužno uskladiti svoja interna akta sa zakonskom regulativom u pogledu ostvarivanja prava na naknadu za rad na terenu.

Donijeti akt kojim će se rugulirati visina i način korištenja sredstava reprezentacije u cilju kontrole navedenih troškova.

6.2.4 Finansijski rezultat

Društvo je u finansijskim izvješćima za 2014. godinu iskazalo pozitivan finansijski rezultat (dobit) u iznosu od 152.448 KM.

Skupština Društva je 11. lipnja 2015. godine donijela Odluku o usvajanju obračuna za 2014. godinu i rasporedu neto dobiti u iznosu od 152.448 KM na sljedeći način:

80.000 KM za dividendu vlasniku kapitala,
20.000 KM za akumuliranu dobit,
37.198 KM za donacije (za kulturne institucije i udruge, socijalne i humanitarne organizacije itd) i
15.250 KM za obveznu pričuvu.

Međutim, provedenom revizijom utvrdili smo da iskazani finansijski rezultat nije realno utvrđen. Ako se iskazani troškovi poslovanja za 2014. godinu uvećaju za zastarjela i nenaplativa potraživanja u iznosu od 15.122.414 KM, koja treba ispraviti na teret rashoda, finansijski rezultat bi bio negativan (gubitak) u iznosu od 14.969.966 KM.

7. Stalna i tekuća sredstva, kapital i obaveze

7.1 Stalna sredstva i dugoročni plasmani

Na datum bilansa knjigovodstvena vrijednost stalnih sredstava i dugoročnih plasmana iskazana je u slijedećim iznosima:

	31.12.2014.	31.12.2013.
STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	20.559.624	21.293.262
Nematerijalna sredstva	1.681.292	971.129
Nekretnine, postrojenja i oprema	18.718.878	20.213.623
Biološka imovina	-	-
Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	45.801	45.801
Dugoročni finansijski plasmani	21.011	62.709
Dugoročna potraživanja	92.643	-
Dugoročna razgraničenja	-	-

Nematerijalna sredstva priznaju se samo ako je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi koje su pripisivane sredstvu pritjecati u Društvo, te da se trošak nabave može pouzdano utvrditi. Nematerijalna imovina početno se iskazuje i vrednuje u finansijskim izvješćima po trošku nabave. Troškovi nabave sadrže troškove kupnje i troškove potrebnog prilagođavanja dugotrajne nematerijalne imovine.

Nematerijalna sredstva iskazana su 1.681.292 KM (nabavna vrijednost 2.070.605 KM, ispravka vrijednosti 389.313 KM), a čine ih: ulaganja u softvere 115.952 KM, šumsko gospodarske osnove 979.214 KM, nematerijalna sredstva u pripremi – šumsko gospodarske osnove 975.439 KM.

Povećanje nematerijalnih sredstava u 2014. godini iskazano je 852.997 KM, a odnosi se na ulaganja u šumsko gospodarske osnove 851.097 KM i softvere 1.900 KM.

Smanjenje nematerijalnih sredstava u 2014. godini izvršeno je za iznos obračunate amortizacije 142.833 KM.

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazani su 18.718.878 KM, što čini 91 % stalnih sredstava i dugoročnih plasmana. Promjene na nekretninama postrojenjima i opremi od 01.01. do 31.12.2014. godine iskazane su u slijedećoj tabeli:

Opis	Zemljišta	Građevinski Objekti	Postroj. i oprema	Alati, pog. i kan.nam.	Transp. sredstva	Mat.sr. u pripremi i ostala	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	Nabavna vrijednost							
	na dan 31.12.2013.godine	50.916	48.913.953	1.099.124	803.446	4.831.878	196.342	55.895.659
	- direktna povećanja u 2014.		167.162	35.931	45.279	909.708	37.609	1.227.722
	- otuđenje i rashodovanje		(2.222)	(42.953)	(16.764)	(321.282)		(383.222)
	na dan 31.12.2014.godine	50.916	49.078.893	1.092.102	831.961	5.420.304	233.951	56.708.126
2	Akumulirana amortizacija							
	na dan 31.12.2013.godine		30.322.021	983.841	729.694	3.646.479		35.682.035
	- amortizacija za 2014.godinu		2.208.890	37.037	17.851	424.626		2.688.403
	- otuđenje i rashodovanje		(1.241)	(42.651)	(16.016)	(321.282)		(381.190)
	na dan 31.12.2014. godine		32.529.669	978.228	731.528	3.749.823		37.989.248
3	Neto knjigov.vrijednost							
	na dan 31.12.2013.godine	50.916	18.591.932	115.282	73.753	1.185.399	196.341.91	20.213.624
	na dan 31.12.2014. godine	50.916	16.549.223	113.874	100.433	1.670.481	233.951	18.718.878

Nekretnine postrojenja i oprema su sredstva koje Društvo drži za korištenje u proizvodnji ili isporuci roba i usluga, iznajmljivanje drugima ili za administrativne i druge svrhe, za koje je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi povezane sa tim sredstvom priticati u Društvo i nabavna vrijednost sredstva se može pouzdano izmjeriti. Materijalna sredstva iskazuju se u bilansu stanja po historijskom trošku (nabavna vrijednost) umanjena za akumuliranu amortizaciju i druga usklađivanja vrijednosti.

Uvidom u analitičku karticu stalnih sredstava za izvještajnu godinu revizijom je utvrđeno:

- **Zemljište je iskazano** 50.916 KM i u 2014. godini nije bilo promjena na ovoj imovini.
- **Građevinski objekti** iskazani su 16.549.224 KM (nabavne vrijednosti 49.078.893 KM, ispravke vrijednosti 32.529.669 KM), a čine ih po nabavnoj vrijednosti: upravne zgrade 4.014.108 KM; ostali građevinski objekti (planinarski domovi 30.630 KM, skladišta 123.000 KM, kontejneri za smještaj 42.500 KM, lovačka kuća 45.822 KM, garaže 39.317KM i slični objekti kao što su štale, rampe, čatrnje 819.027); putevi 43.619.860 KM; barake i ostali slični objekti 344.628 KM.
Povećanje vrijednosti građevinskih objekata u 2014. godini iskazano je 167.162 KM, a odnosi se na: ulaganja u putove 161.762 KM; i rampe 5.400 KM.
- **Postrojenja i oprema** iskazani su 113.874 KM (nabavne vrijednosti 1.092.102 KM, ispravke vrijednosti 978.228 KM), a čine ih po nabavnoj vrijednosti: oprema za obradu zemljišta u Rasadniku 389.917 KM; elektronski računari, printeri i UPS 509.277 KM; aparati za kopiranje 22.167 KM; telefonska i telefaks oprema 60.269 KM; pisači, računski i drugi strojevi (aparati za spiralni uvez, digitroni, pisači strojevi, detektor ispravnosti novčanica) 10.313 KM; oprema za grijanje, ventilaciju i klima uređaji 52.621 KM; oprema za protuprovalnu zaštitu 47.537 KM
Povećanje vrijednosti postrojenja i opreme u 2014. godini iskazano je 35.931 KM, a odnosi se na nabavu elektronski računara, printera 35.390 KM; telefonske i telefaks oprema 541 KM; Smanjenje vrijednosti postrojenja izvršeno je za obračunatu amortizaciju 37.037 KM i za rashod postrojenja i opreme na temelju Odluke Uprave (nabavne vrijednosti 42.953 KM i ispravke vrijednosti 42.651 KM).
- **Alati, pogonski i kancelarijski namještaj** iskazani su 100.433 KM (nabavne vrijednosti 831.961 KM; ispravke vrijednosti 731.528 KM), a čine ih po nabavnoj vrijednosti: univerzalni i ostali alati (motorne pile i kose, bušilice, digitalne klupe) 40.219 KM; mjerni kontrolni instrumenti (GPS, kompas, visinomjer) 103.751 KM; motorne pile i kose, bušilice 540.163 KM; ostali krupni inventar 7.252 KM; ostala oprema (agregati, aparati za kavu, foto aparati, kamere, dvogledi, bojleri, projektori) 140.576 KM.
Povećanje vrijednosti alata, pogonskog i kancelarijskog namještaja u 2014. godini izvršeno je za 45.279 KM, a odnosi se na nabavku: motorne pile i kose, digitalne klupe 14.726 KM; GPS 18.525 KM; uredski namještaj 4.101 KM; projektori 7.927 KM.

Smanjenje alata pogonskog i kancelarijskog namještaja u 2014. godini iskazano je za obračunatu amortizaciju 17.851 KM i za rashod alata, pogonskog i kancelarijskog namještaja na temelju Odluke Uprave (nabavne vrijednosti 16.764 KM, ispravke vrijednosti 16.016 KM).

- **Transportna sredstva** iskazana su 1.670.481 KM (nabavne vrijednosti 5.420.304 KM; ispravke vrijednosti 3.749.823 KM), a čine ih po nabavnoj vrijednosti: putnički automobili-džipovi i osobni automobili 3.114.359 KM; dostavna vozila 571.674 KM; teretna i vučna vozila-kamioni 954.199 KM; prikolice 65.507 KM; autobusi 702.435 KM, te ostala transportna sredstva-radilica 12.130KM.

Povećanje vrijednosti transportnih sredstava u 2014. godini iskazano je 909.708 KM, a odnosi se na nabavku: putničkih automobila (džipova i osobnih automobila) 561.978 KM; teretna i vučna vozila (kamioni) 130.000 KM; prikolice 20.000 KM; autobusi 197.730 KM;

Smanjenje vrijednosti transportnih sredstava u 2014. godini izvršeno je za obračunatu amortizaciju 424.626 KM i za rashodovana transportnih sredstava na temelju Odluke Uprave (nabavne i otpisane vrijednosti 321.281 KM).

- **Nekretnine postrojenja i oprema u pripremi** iskazani su 233.950 KM, a čine ih ulaganja: u šumarska kuća Ratkovina u šumariji Kupres 146.655 KM; šumarska kuća Troglav u šumariji Livno 6.315 KM i čeka Troglav 4.378 KM, rampa u šumariji Tomislavgrad 888 KM, šumarska brvnara u šumariji Glamoč 72.375 KM, brvnara Poljice u Drvaru 3.340 KM.

Ostala (posebna) stalna materijalna sredstva iskazana su 45.801 KM, a odnose se na djela likovnih umjetnika i kipara, te knjige trajne vrijednosti.

Dugoročni finansijski plasmani iskazani su 21.011 KM, a čine ih ostatak vrijednosti danih kredita uposlenicima u periodu 2001. - 2003. godina, a koji se kao obustava obračunavaju za svaki mjesec isplate plaće uposlenika obveznika kredita.

Druga dugoročna potraživanja iskazani su 92.643 KM, a odnose se na potraživanja novčanih sredstava kod Hercegovačke banke. Nije vršena ispravka vrijednosti navedenih potraživanja.

Na datum bilansa nije vršena procjena postoje li bilo kakvi pokazatelji je li vrijednost nekog sredstva umanjena, niti procjena nadoknadive vrijednosti takva sredstva, sukladno zahtjevu MRS 36 Umanjenje imovine.

Amortizacija stalnih sredstava vrši se linearnom metodom otpisa po minimalnim stopama iz „Nomenklature sredstava koja se amortizuju i minimalne stope amortizacije“, a koje važeći Zakon o porezu na dobit priznaje u trošak perioda.

Grupa sredstava	Vijek trajanja (god.)	Stopa amortizacije (%)
- nematerijalna sredstva	5	20,00
- upravne zgrade	77	1,30
- građevinske barake	40	2,50
- šumski putevi	20	5,00
- elektronska računala i oprema	5	20,00
- džipovi i kombi vozila	5	20,00
- ostala oprema	od 12 do 5	8,00 – 20,00

Hipoteke i založna prava

Društvo nema upisanu hipoteku ni založna prava na imovinu.

Vlasništvo nad nekretninama

Društvo ne raspolaže dokumentacijom o imovinsko pravnim odnosima za svu imovinu iskazanu u finansijskim izvješćima. Naime, u vlasništvu Društva su građevinski objekti: Upravna zgrada u Kupresu i Upravna zgrada Šumarije Livno. U posjedu Društva su Upravna zgrada Šumarije Bosansko Grahovo, Upravna zgrada Šumarije Drvar i Poslovna zgrada Šumarije Glamoč. Društvo ne raspolaže dokumentacijom o imovinsko pravnim odnosima nad građevinskim objektima naslijeđenim od J.P.

„Šume Herceg–Bosne“ Mostar, a to su Šumarija Tomislavgrad i R.J. Rasadnik Pržine u Bosanskom Grahovu.

Na datum bilansa vršiti procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji je li vrijednost nekog sredstva umanjena i procjenu nadoknadive vrijednosti takva sredstva, sukladno zahtjevu MRS 36 Umanjenje imovine.

Intenzivirati aktivnosti vezane za osiguranje dokaza o vlasništvu i uknjižbi nekretnina kod nadležnih sudova.

Popis imovine i obaveza

Uprava Društva je na sjednici održanoj 14. studenog 2014. godine donijela Odluku o imenovanju Središnjeg popisnog povjerenstva (u daljem tekstu Povjerenstvo) čiji zadatak je da imenuje dovoljan broj popisnih povjerenstava, da koordinira rad istih, te da po izvršenom popisu sačini elaborat o stanju sredstava, imovine i obaveza Društva na dan 31.12.2014. godine.

Središnje popisno povjerenstvo je sačinilo Elaborat o izvršenom popisu sredstava i imovine Društva na dan 31.12.2014. godine (u daljem tekstu Elaborat o popisu) na temelju dostavljenih izvješća popisnih povjerenstava.

Uvidom u Elaborat o popisu uočeni su propusti. Naime, popis potraživanja i obveza izvršen je na način da je preuzeto stanje iz knjigovodstva i povjerenstvo je samo konstatiralo da se stvarno stanje potraživanja slaže sa knjigovodstvenim stanjem, bez ikakvog stvarnog usuglašavanja sa izvornom dokumentacijom ili dodatnih obrazloženja, bez ulaženja u analizu potraživanja (redovnih potraživanja, sumnjivih i spornih potraživanja, utuženih, neutuženih, zastarjelih potraživanja i sl.), bez prijedloga za ispravku vrijednosti potraživanja, bez prijedloga za otpis potraživanja, bez evidencije o poslanim i odobrenim konfirmacijama, bez izvješća o suglasnosti salda itd. Na isti način u Elaboratu o popisu evidentirane su i obveze Društva.

Vršiti detaljan popis imovine i obveza sa stanjem na datum bilance s ciljem da se utvrdi njihovo stvarno stanje, te u poslovnim knjigama izvrši korekcija i usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, kako nalaže Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH.

7.1.1 Zalihe i sredstva namijenjena prodaji

Na datum bilansa iskazane su slijedeće zalihe:

	31.12.2014.	31.12.2013.
ZALIHE I SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI	920.783	1.336.555
Sirovine, materijal, rezervni dijelovi i sitan inventar	89.705	72.685
Proizvodnja utoku, poluproizvodi i nedovršena proizvodnja	366.221	470.027
Gotovi proizvodi	372.149	701.119
Roba	1.175	621
Stalna sredstva namijenjena prodaji		570
Dati avansi	91.533	91.533

Zalihe Društvo početno mjeri po trošku nabavke, a naknadno se zalihe mjere po trošku nabavke ili neto utrživoj vrijednosti, ovisno koja je niža. Troškovi zaliha obuhvataju sve troškove nabavke, troškove konverzije i troškove dovođenja zaliha na lokaciju i sadašnje stanje. Trošak zalihe je određen korištenjem metode prosječne ponderisane cijene.

Zalihe sirovina, materijala, rezervnih dijelova i sitnog inventara iskazane su 89.705 KM (nabavne vrijednosti 2.416.409 KM; ispravke vrijednosti 2.326.704 KM) a čine po nabavnoj vrijednosti: sirovine i materijal (šumarske pločice i sperjevi) 8.839 KM; sirovina za lovstvo 500 KM, uredski materijal 36.174 KM, zalihe sitnog inventara (promjerke, čekići, 9 24.069 KM, zalihe radne odjeće 20.124 KM).

Proizvodnja u toku, poluproizvodi i nedovršena proizvodnja iskazani su 366.221 KM, a čine ih: proizvodi (trupci na panju).

Gotovi proizvodi iskazani su 372.142 KM, a čine ih gotovi proizvodi (trupci na putu).

Roba je iskazana 1.175 KM, a čini je trgovačka roba u kantini.

Dati avansi iskazani su 91.533 KM, a čine ih potraživanja za dane avanse Pro Viti d.o.o. Mostar za usluge razdeminiranja terena.

7.1.2 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti na dan 31.12.2014. godine iskazani su u slijedećim iznosima:

	31.12.2014.	31.12.2013.
GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI	5.348.734	3.759.948
Transakcijski računi (u domaćoj valuti)	5.105.501	3.705.860
Transakcijski računi (u stranoj valuti)	147.984	8.676
Blagajna-domaća valuta	22.480	15.633
Podračuni i namjenski računi	72.769	29.779

Gotovina i ekvivalenti gotovine odnose se na gotovinska sredstva koja se vode na računima kod poslovnih banaka i u blagajnama.

Tijekom revizije prezentirani su nam kartoni deponovanih potpisa u poslovnim bankama, osoba ovlaštenih za potpisivanje i raspolaganje sredstvima kod poslovnih banaka.

Transakcijski računi u zemlji otvoreni su kod: Hypo Alpe Adria Bank d.d. redovni transakcijski račun u KM; devizni račun u EUR kod Intesa San Paolo banka d.d. redovni transakcijski račun u KM i devizni račun u EUR.

Blagajne-domaća i strana valuta odnose se na glavnu blagajnu, otvorenu u sjedištu Društva i blagajne otvorene u poslovnim jedinicama odnosno šumarijama, koje su raspoređene po teritorijalnom principu, jedna općina jedna šumarija.

7.1.3 Kratkoročna potraživanja i aktivna vremenska razgraničenja

Na datum bilance, u financijskim izvješćima iskazana su slijedeća potraživanja:

	31.12.2014.	31.12.2013.
POTRAŽIVANJA	21.136.446	24.212.155
Kratkoročna potraživanja	21.058.213	24.133.922
Aktivna vremenska razgraničenja	78.233	78.233

Potraživanja se iskazuju po nominalnoj vrijednosti uvećanoj za kamate i druge naknade sukladno sklopljenim ugovorom.

Najveću stavku u okviru potraživanja su kratkoročna potraživanja, a čine ih:

	31.12.2014.	31.12.2013.
Kratkoročna potraživanja	21.058.213	24.133.922
Potraživanja od kupci u zemlji	34.913.315	36.184.238
(Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca u zemlji	(13.987.422)	(12.197.530)
Druge kratkoročna potraživanja	132.320	147.214

Potraživanja od kupaca u zemlji iskazana su 20.925.893 KM i u odnosu na prošlu godinu manja su za 3.060.815 KM ili 12,8 %.

Ročna struktura potraživanja:

Iskazana potraživanja	Nedospjela potraživanja	1-30 dana	31-60 dana	61-365 dana	Preko 366
20.925.893	1.200.100	969.236	1.191.527	2.442.616	15.122.414

Iz iskazane ročne strukture potraživanja vidi se da je samo 1.200.100 KM potraživanja nedospjelo, 969.236t KM potraživanja do 30 dana, 1.191.527 KM potraživanja do 60 dana, a preko 60 dana 2.442.615 KM, dok je najveći dio iskazanih potraživanja od kupaca u iznosu od 15.122.414 KM starije od godinu dana. Za navedena potraživanja Društvo nije vršilo vrijednosna usklađivanja, odnosno nije vršilo ispravku vrijednosti na teret rashoda što je bila obveza sukladno odredbama paragrafa 33., 37., i 85. Okvira za sastavljanje i prezentaciju financijskih izvješća. Od navedenog iznosa najveći dio potraživanja u iznosu 11.508.979 KM se odnosi na kupca „Finvest“ d.o.o. Drvar čija je naplata

neizvjesna obzirom da je kupac prestao obavljati djelatnost tijekom 2012. godine. Društvo ima upisanu hipoteku nad nekretninama kupca, procijenjene vrijednosti 10.029.835 KM, odnosno založno pravo na pokretnoj imovini u iznosu od 536.798 KM, što i dalje ne predstavlja sigurnost u pogledu naplate obzirom da predmetni kupac između ostalih ima upisanu hipoteku po osnovu neplaćenih javnih prihoda koji imaju prioritet u pogledu naplate. Društvo raspolaže informacijom da je 26. siječnja 2015. godine doneseno Rješenje o otvaranju stečajnog postupka za društvo Finvest d.o.o. Drvar.

Društvo je financijskim izvješćima iskazalo 13.987.422 KM sumnjivih i spornih potraživanja, koje je ispravilo na teret rashoda, međutim još je 15.122.414 KM potraživanja sumnjivo i sporno, koje je trebalo vrijednosno uskladiti i evidentirati na teret rashoda poslovanja, što Društvo nije učinilo. Naime Društvo je u financijskim izvješćima iskazano vrijednost imovine 47.965.587 KM, a u okviru te imovine nalazi se 15.122.414 KM (ili trećina imovine) potraživanja čija je naplata više već neizvjesna.

Na temelju naprijed navedenog revizorski tim konstatira da potraživanja u iznosu od 15.122.414 KM treba vrijednosno uskladiti, odnosno ispraviti na teret rashoda što je obveza sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH, paragrafu 33., 37., i 85. Okvira za sastavljanje i prezentaciju financijskih izvještaja. Navedeno je imalo za posljedicu da su rashodi podcijenjeni za 15.122.414 KM, a imovina (potraživanja) i financijski rezultat precijenjeni za navedeni iznos.

Pored naprijed navedenih zastarjelih potraživanja i tekuća potraživanja Društva (preko 60 dana) su značajna, zašto nema opravdanja, jer je Nadzorni odbor Društva u prosincu 2013. godine donio Odluku o utvrđivanju uvjeta prodaje proizvoda i usluga Društva u 2014. godini, a kojom je regulirano kojim kupcima i na koji način će se vršiti isporuka (način plaćanja i osiguranje sredstava naplate).

Prodaja robe za potrebe lokalnog stanovništva te prodaja kupcima sa kojima nije sklopljen ugovor o isporuci drvnih sortimenata vrši se isključivo avansnom uplatom uz predočenje narudžbenice.

Financijska izvješća sačiniti sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja, paragraf 33., 37., i 85. Okvira za sastavljanje i prezentaciju financijskih izvješća.

Uprava mora koristiti sredstva osiguranja naplate (bankovnu garanciju) kako se ne bi stvarala velika potraživanja po pojedinim kupcima.

Izvršiti procjenu naplativosti svih potraživanja, donijeti odluku koja potraživanja tretirati kao sumnjiva i sporna i kada se njihova ispravka vrši na teret rashoda.

	31.12.2014.	31.12.2013.
Druga kratkoročna potraživanja	132.320	147.214
Potraživanja na ime akontacije za službena putovanja	0	786
Potraživanja od zaposlenika za drva za ogrijev	130.853	131.428
Potraživanja za više plaćanje ostale poreze i doprinose	766	0
Potraživanja od osiguravajućih kuća	700	0
Potraživanja za date pozajmice	0	15.000

Druga kratkoročna potraživanja iskazana su 132.320 KM i u odnosu na prethodnu godinu manja su za 14.894 KM ili 10,12 %. U okviru drugih kratkoročnih potraživanja najveću stavku čine potraživanja od zaposlenika za drva za ogrijev 130.853 KM.

7.2 Kapital

Na datum bilansa iskazan je kapital sa slijedećom strukturom:

	31.12.2014.	31.12.2013.
KAPITAL	44.450.657	44.673.451
Temeljni kapital	43.665.192	43.665.192
Rezerve(zakonske rezerve)	78.500	25.500

Neraspoređena dobit:	706.965	982.759
Neraspoređena dobit iz ranijih godina	554.517	454.517
Neraspoređena dobit izvještajne godine	152.448	528.242

Temeljni kapital Društva iskazan je 43.665.192 KM i upisan je u sudski registar (u novcu 10.000 KM i u stvarima 43.655.192 KM) i 100 % je u vlasništvu Hercegbosanske županije.

Rezerve (zakonske) iskazane su 78.500 KM, u odnosu na prošlu godinu veće su za 53.000 KM, na temelju Odluke Skupštine Društva o rasporedu dijela dobiti iz 2013. godine za obveznu pričuvu.

Neraspoređena dobit iskazana je 706.965 KM, a čini je dobit iz prethodnih perioda 554.517 KM i dobit tekućeg perioda 152.448 KM.

Dobit iz prethodne godine u iznosu od 528.242 KM raspoređena je na temelju Odluke Skupštine Društva od 03.06.2014. godine na sljedeći način: 300.000 KM za dividendu vlasniku; 100.000 KM za akumuliranu dobit; 75.242 KM za donaciju i 53.000 KM za obveznu pričuvu. Po navedenoj Odluci računovodstvo Društva izvršilo je odgovarajuća knjiženja.

Dobit iz tekuće godine iskazana 152.448 KM raspoređena je na temelju Odluke Skupštine Društva od 11.06.2015. godine na sljedeći način: 80.000 KM za dividendu vlasniku kapitala; 20.000 KM za akumuliranu dobit; 37.198 KM za donaciju i 15.250 KM za obveznu pričuvu.

7.3 Obveze

U financijskim izvješćima na datum bilance iskazane su obveze 3.514.930 KM, od čega dugoročne obveze i rezervisanja 10.774 KM; kratkoročne obveze 3.070.802 KM; pasivna vremenska razgraničenja 433.354 KM.

Na datum bilance iskazane su sljedeće obveze:

	31.12.2014.	31.12.2013.
OBAVEZE	3.514.930	5.928.469
Dugoročne obaveze i rezervisanja	10.774	14.799
Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	10.774	14.799
Kratkoročne obaveze i razgraničenja	3.504.156	5.913.670
Obaveze iz poslovanja	1.100.993	1.512.713
Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja	1.263.327	1.180.840
Druge obaveze	62.118	274.533
Obaveze za PDV	129.760	67.742
Obaveze za ostale poreze i druge dadžbine	488.705	2.524.943
Obaveze za porez na dobit	25.899	77.613
Pasivna vremenska razgraničenja	433.354	275.286

Na datum bilanse iskazane su obveze 3.514.930 KM što je u odnosu na prošlu godinu manje za 2.413.539 KM ili 40,72 %.

7.3.1 Dugoročna razgraničenja i rezervisanja

Dugoročna razgraničenja iskazana su 10.774 KM i odnose se na odgođene prihode po osnovu kamata na zajmove dane uposlenicima. U odnosu na prethodnu godinu manji su za 4.025 KM.

7.3.2 Kratkoročne financijske obveze

Kratkoročne obaveze iskazane su 3.070.802 KM, a odnose se na: obaveze iz poslovanja 1.100.993 KM; obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih 1.263.327 KM; druge obaveze 62.118 KM; obaveze za PDV 129.760 KM; obaveze za ostale poreze i druge dažbine 488.705 KM; obaveze za porez na dobit 25.899 KM; pasivna vremenska razgraničenja 433.354 KM.

7.3.3 Obaveze iz poslovanja

Obaveze iz poslovanja iskazane su 1.100.993 KM, a odnose se na: primljene avanse, depozite i kaucije 377.544 KM (primljeni avansi 123.896 KM, primljene garancije 207.418 KM, primljene kaucije 46.230 KM) i obaveze prema dobavljačima 723.449 KM.

Obaveze prema dobavljačima u zemlji iskazane su 723.896 KM. Najveće obaveze na dan 31.12. 2014. godine su prema dobavljačima: „Wald-Projekt“ d.o.o. 123.407 KM (izrada Šumsko gospodarskih osnova), „Šuma Plan“ d.o.o. 80.550 KM (Šumsko gospodarske osnove), „Ćurković-S“ d.o.o. 55.189 KM (sanacija puteva i gorivo), „Darc 2000“ d.o.o. 40.773 KM (nabavka guma), „Prizma“ d.o.o. 39.630 KM (usluge tekućeg održavanja), „Rocco commerce“ d.o.o. 30.689 KM (sanacija puteva).

Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih iskazane su 1.263.327 KM, a čine ih: obaveze po osnovu neto plaća i naknada plaća 1.121.600 KM (neto plaće 634.530 KM, porezi i doprinosi na plaći iz plaća 487.070 KM), te obaveze za ostala primanja zaposlenih 141.727 KM (obveze za topli obrok 121.132 KM, obveze za toškove prijevoza sa poso i sa posla 20.595 KM). Obveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih odnose se obveze za mjesec prosinac 2014. godine.

Druge obaveze iskazane su 62.118 KM, a čine ih: obveze za obustave iz plaća zaposlenih 32.716 KM, obveze za donacije po Odluci Skupštine Društva 16.456 KM, obveze za naknade članovima odbora 6.412 KM, obveze po osnovu ugovora o djelu, privremeni i povremeni poslovi 3.935 KM, te ostale obveze 2.600 KM.

Obaveze za PDV iskazane su 129.760 KM, a odnose se na obaveze PDV-a po izlaznim računima iz decembra 2014. godine.

Obaveze za ostale poreze i druge dažbine iskazane su 488.705 KM, a odnose se na neizmirene obaveze po osnovu zakonske obaveze uplate naknada za korištenje državnih šuma i to: 1% Županiji 224.303 KM i 8% Općini 264.402 KM.

Obveze na porez na dobit iskazane su 25.899 KM utvrđene u Prijavi poreza na dobit za 2014. godinu.

7.3.4 Pasivna vremenska razgraničenja

Pasivna vremenska razgraničenja iskazana su 433.354 KM, a odnose se na ukalkuliranu nefakturiranu sječu 341.821 KM i avansne fakture 91.533 KM.

7.4 Sudski sporovi

Prema prezentiranim podacima od Službe za opće, pravne i kadrovske poslove Društvo je pokrenulo sporova u vrijednosti 24.455.367 KM.

Protiv Društva je pokrenuto sporova u vrijednosti 352.293 KM. Društvo nije vršilo procjenu koja vrijednost pokrenutih sporova može biti riješena u korist tužitelja.

Sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardom MRS 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, Društvo treba izvršiti rezerviranje kada ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao posljedicu prošlog događaja; kada je vjerovatno da će za podmirenje obveze biti potreban odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi i kada se iznos obveze može pouzdano procijeniti.

Društvo nije izvršilo rezervisanje u skladu sa MRS 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva.

Uprava treba vršiti rezervisanja dosljednom primjenom MRS 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, kako bi na datum bilance troškovi, obveze i finansijski rezultat bili realno iskazani.

8. Javne nabavke

Pravilnikom o nabavi roba, usluga i ustupanja radova Društva definirano je da postupak javne nabave ne može početi prije nego Uprava Društva ne donese Plan nabava za tekuću godinu sa jasno i precizno utvrđenim vrstama i karakteristikama svih predmeta nabave. Za revidiranu godinu Plan nabave nije donesen kao samostalni akt, samo u sklopu Plana poslovanja tj. ulaganja. Plan ulaganja u osnovna sredstva i opremu rezultat je zbira pojedinačnih planova organizacijskih jedinica i projekcije razvoja menadžmenta svake od njih. Planom je predviđeno da će u građevinske objekte uložiti 1.591.335 KM, u opremu i ostala ulaganja 2.724.981 KM. Izvršenje ulaganja u građevinske objekte iskazano je 204.770 KM, a u opremu i ostala ulaganja 1.843.843 KM.

U Društvu od 2012. godine imenovana su četiri povjerenstva za vođenje postupaka javnih nabava i to: povjerenstvo za javnu nabavu za radove sječe, izrade i izvoza drvnih sortimenata, povjerenstvo za nabavu šumsko-uzgojnih radova, za nabavu građevinskih radova te za nabavu roba i usluga.

Povjerenstvo za javnu nabavu radova sječe, izrade i izvoza drvnih sortimenata u revidiranoj godini zaključilo je ugovora u vrijednosti 3.374.052 KM. Uvidom u dokumentaciju uočeno je da su pojedini postupci javne nabave provođeni pogrešnim postupkom. Naime, za radove sječe, izrade i izvoza drvnih sortimenata biran je konkurentski postupak koji se dalje dijelio na četiri lot-a po šumarijama i odjelima. Iako u zahtjevu nije navedena ukupna cijena za radove, zaključeni ugovori po Lot-ovima prelaze vrijednost razreda za konkurentski postupak.

Povjerenstvo za nabavu šumsko-uzgojnih radova provelo je provedure odabira dobavljača za izradu šumsko-gospodarske osnove, pripremu tla za pošumljavanje te sječu, izradu i izvoz šumsko-uzgojnih radova.

Povjerenstvo za javnu nabavu građevinskih radova u revidiranoj godini zaključilo je ugovora u vrijednosti 1.226.822 KM za postupke izgradnje i proširenje trakstorskih vlaka, rekonstrukcije kamionskih puteva, održavanje kamionskih puteva, asfaltiranje kamionskog puta te zamjenu stolarije na upravnoj zgradi Šumarije Drvar.

Povjerenstvo za javnu nabavu roba i usluga zaključilo je ugovore u vrijednosti 1.764.094 KM za nabavu terenskih vozila, kombi busa, autobusa, fermona, usluga servisiranja, održavanja fotokopir uređaja, printera i telefonskih aparata, nabavu tiskarskih usluga, šumarske opreme, auto guma i sl.

Uvidom u dokumentaciju nisu konstatovane značajnije nepravilnosti vezano za postupke provođenja prilikom odabira dobavljača.

Vrstu postupaka odabrati i provesti sukladno Zakonu o javnim nabavama i njegovim provedbenim aktima.

9. Komentar

Društvo je u ostavljenom roku dostavilo Komentar na Nacrt izvješća o reviziji financijskih izvješća ŠGD „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres, broj: 06-07/15, od 23.07.2015. godine, u kojem se navodi da nemaju primjedbi na iskazani sadržaj i preporuke navedene u Nacrtu.

Rukovodilac Sektora za financijsku reviziju:

Mira Pažin, dipl.oec

Vođa tima:

Mira Pažin, dipl.oec

Član tima:

Bojana Katić, mag.posl.ek

IV. REZIME DANIH PREPORUKA

- U navedenoj tački daje se rezime preporuka datih u Izvještaju.

Izvršenom revizijom poslovanja Društva za 2014. godinu konstatovali smo određeni broj propusta i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo slijedeće preporuke:

Organi upravljanja (Uprava, Nadzorni odbor i Skupština) moraju poduzeti aktivnosti i donijeti odluku o vrijednosnom usklađivanju nenaplaćenih potraživanja, kako bi financijska izvješća istinito i fer po svim bitnim pitanjima prikazala stanje imovine, obveza i rezultate poslovanja.

Društvo je dužno uskladiti svoja interna akta sa zakonskom regulativom u pogledu ostvarivanja prava na naknadu za rad na terenu.

Donijeti akt kojim će se regulirati visina i način korištenja sredstava reprezentacije u cilju kontrole navedenih troškova.

Na datum bilansa vršiti procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji je li vrijednost nekog sredstva umanjena i procjenu nadoknadive vrijednosti takva sredstva, sukladno zahtjevu MRS 36 Umanjenje imovine.

Intenzivirati aktivnosti vezane za osiguranje dokaza o vlasništvu i uknjižbi nekretnina kod nadležnih sudova.

Vršiti detaljan popis imovine i obveza sa stanjem na datum bilance s ciljem da se utvrdi njihovo stvarno stanje, te u poslovnim knjigama izvrši korekcija i usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, kako nalaže Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Financijska izvješća sačiniti sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja, paragraf 33., 37., i 85. Okvira za sastavljanje i prezentaciju financijskih izvješća.

Uprava mora koristiti sredstva osiguranja naplate (bankovnu garanciju) kako se ne bi stvarala velika potraživanja po pojedinim kupcima.

Izvršiti procjenu naplativosti svih potraživanja, donijeti odluku koja potraživanja tretirati kao sumnjiva i sporna i kada se njihova ispravka vrši na teret rashoda.

Uprava treba vršiti rezervisanja dosljednom primjenom MRS 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, kako bi na datum bilance troškovi, obveze i financijski rezultat bili realno iskazani.

Vrstu postupaka odabrati i provesti sukladno Zakonu o javnim nabavama i njegovim provedbenim aktima.